

Finansklagenemnda Person

Avgjørelse FinKN-2018-478

28.6.2018

SpareBank 1 Forsikring AS (Liv)

Livsforsikring/uføredekninger/pensjon

Reumatoid artritt før inntreden i gruppelivsforsikring– ervervsufør i karenperioden – fal. § 19-10.

Forsikrede var sykmeldt som følge av reumatisk sykdom før inntreden i gruppelivsforsikring. Hun ble sykmeldt på nytt i karenperioden av samme sykdom. Etter utløpet av karenperioden var hun friskmeldt i 10 uker, før hun på nytt ble ervervsufør. Hun fikk senere innvilget uførepensjon av Nav som følge av sykdommen. Spørsmål om forsikredes ervervsuførhet måtte ansees for å ha startet i karenperioden. Etter en konkret vurdering konkluderte nemnda med at det var grunnlag for å se bort fra forsikredes kortvarige arbeidsdyktighetsperiode og at selskapet hadde sannsynliggjort at vilkårenes karenbestemmelse kom til anvendelse. Selskapet ble gitt medhold.

Saksfremstilling

Forsikrede (f. 1969, vernepleier) ble ansatt i kommunens helsetjeneste i 2000. Hun er omfattet av en gruppeforsikring som blant annet inneholde en uføreforsikring. Hun har vært omfattet av ordningen fra 1.1.13. Forsikrede avga ikke helseerklæring ved innmeldelsen, jf. fal. § 19-10.

Det fremgår av "Legeerklæring ved arbeidsuførhet" 31.5.12, at forsikrede er helt arbeidsufør pga. reumatoid artritt/reumatisk sykdom, og at hun kunne gjenoppta tidligere arbeid etter behandling/tiltak. Hun forble sykmeldt til 21.1.13, i all hovedsak 100 %, og var deretter 50 % sykmeldt til 28.1.13.

Forsikrede var 80-100 % sykemeldt i tidsrommet 27.8.13-5.9.14, unntatt noen dager med 50 % sykmelding i juni 2014. Av "Legeerklæring ved arbeidsuførhet" 28.10.13 fremgår at forsikrede hadde vært helt arbeidsufør siden 27.8.13 pga. reumatoid artritt/reumatisk sykdom da hun søkte om arbeidsavklaringspenger. Legen noterte at forsikrede ønsket å gå tilbake til sin jobb som vernepleier, og at "hun maksimalt kan klare å starte i ca. 20 % jobb".

Aktivitetsplan av 1.11.13 opplyser at forsikrede i oktober/november hadde startet opp i 20 % stilling etter et lengre behandlingsopplegg. Helseutfordringene var vesentlige og av betydning for nedsatt funksjons- og arbeidsevne, og hun skulle eventuelt vurderes for andre yrker, men arbeidsevnen i eksisterende yrke skulle også klarlegges.

I "Legeerklæring ved arbeidsuførhet" av 23.7.14 heter det at forsikredes plager var blitt gradvis forverret den siste tiden, og at hun hadde hatt reumatoid artritt i 20 år. Legen krysset "nei" på spørsmål om forsikrede kunne gjenoppta sitt arbeid, om hun kunne ta annet arbeid, og om behandling kunne bedre arbeidsevnen. Av aktivitetsplan 20.11.14 fremgår at det skulle forsøkes med tilrettelegging på arbeidsplassen. Forsikrede har opplyst at hun mottok arbeidsavklaringspenger 6.9.14-6.9.15. Hun hadde da permisjon fra sin stilling.

I individuell oppfølgingsplan av 3.6.15, gjeldende for perioden 3.6.15 til "medio august" 2015, er ikke avtalt annen tilrettelegging enn at forsikrede ikke kunne sykle, bære tungt, drive monotont

arbeid med armene, eller "(b)istå der brukere trenger fysisk hjelp, innenfor visse oppgaver utover hverdagsaktivitetene".

Forsikrede forsøkte seg i 100 % stilling fra 7.9.15, men ble 50 % sykmeldt 16.11.15.

Av individuell opplæringsplan av 19.11.15, fremgår at forsikrede 16.11.15 måtte redusere til 50 % stilling fordi full stilling ble for belastende. Det skulle forsøkes om hun kunne prøve seg ut i administrative oppgaver. Det heter at det ikke hadde vært iverksatt tiltak før dette, og at tiltak med mer administrative oppgaver skyldtes driftsmessige behov og ikke forsikredes.

I Navs aktivitetsplan av 6.4.16 heter det at forsikrede forsøkte å jobbe under tilrettelagde forhold på arbeidsplassen september - desember 2015, men at dette ikke fungerte på grunn av hennes sykdomsbilde. Nav har registrert forsikrede som 50 % sykmeldt fra 16.11.15 til 16.1.16.

Forsikrede hadde 50 % permisjon uten lønn 16.11.15-15.1.16, og deretter 100 % permisjon uten lønn frem til hun sluttet 13.7.16. Hun mottok 100 % arbeidsavklaringspenger med virkning fra 6.11.15 til hun ble innvilget uføretrygd fra 1.12.17. Uføretidspunktet er i vedtaket satt til 1.8.13, "på det tidspunktet du ble varig sykmeldt. Da ble inntektsevnen din varig nedsatt med minst 50 %".

Hoveddiagnosen i alle legeerklæringer ved arbeidsuførhet til Nav har vært reumatoid artritt, men i "Legeerklæring ved arbeidsuførhet" 24.4.17 fremkommer at forsikrede "... har med seg fra tidligere en Fibromyalgi diagnose".

Forsikrede fremmet krav 15.11.17. Selskapet har lagt ved forsikringsbevis sendt forsikrede 16.6.16. Fagforbundet har registrert at forsikringsbevis og vilkår er sendt forsikrede henholdsvis 25.5.12, 20.12.12 og 21.12.17. Karensklausul, jf. fal. § 19-10, er inntatt i bevisene og vilkårene.

Forsikrede har i det vesentlige anført at hun har rett til uføreforsikringen, ettersom hun er innvilget 100 % uføretrygd. Hun var ansatt i en 100 % stilling frem til hun sluttet 13.7.16. Jobben var ikke tilrettelagt. Det er da ikke riktig at hun ble varig ufør før utløpet av karenstiden på to år. Ved tegningen opplyste selskapet at hun kunne tegne uten helseerklæring.

Selskapet har misbrukt retten til å innhente informasjon om henne. Selskapet har brukt informasjonen til å beskrive at hun har vært sammenhengende ufør i en lengre periode enn det som er tilfellet.

Selskapet har i det vesentlige anført at forsikrede ikke oppfyller vilkårene for utbetaling fra uføreforsikringen. Hun ble først medlem av ordningen 29.1.13, og varig ufør innen utløpet av karenstiden på to år. Nav har fastsatt uføretidspunktet til 1.8.13, og at årsaken til uførheten var revmatoid artritt, som hun har hatt i over 20 år.

Finansklagenemnda Persons begrunnelse

Forsikrede er medlem av en kollektiv gruppeforsikring som blant annet inneholder en uføreforsikring. Av forsikringsbeviset sendt forsikrede i 2016 fremgår at alle som er omfattet av gruppelivsforsikringen "og som er fullt arbeidsdyktig ved inntreden", er omfattet av uføredekningen. Dessuten omfatter dekningen medlemmer som "ved inntredelsen er bedømt til en uføregrad på 50 % eller lavere i folketrygden". Medlemmer som ved inntreden i forsikringen er helt eller delvis sykemeldt, "omfattes ikke av uføreforsikringen", men blir omfattet fra det tidspunkt de blir helt friskmeldte eller får fastsatt en uføregrad i folketrygden på 50 % eller lavere.

I et noe senere avsnitt er det vist til begrensninger "i retten til erstatning for arbeidsuførhet som inntreffer innen to år etter inntredelse i uføreforsikringen". Begrensningen er tatt inn på forsikringsbevisets neste siste side med fet skrift under overskriften "Særlige begrensninger i

Selskapets ansvar ved arbeidsuførhet". Her fremgår at selskapet ikke svarer for arbeidsuførhet som inntreffer innen to år

"fra det tidspunkt medlemmet omfattes av uføreforsikringen og som skyldes sykdom, lyte eller mén, som den forsikrede hadde på inntredelsestidspunktet, og som det må antas at vedkommende kjente til".

Om det ikke foretas noen individuell risikovurdering kan et selskap ved kollektiv livsforsikring fastsette at det ikke svarer for arbeidsuførhet som inntreffer innen to år etter at selskapets ansvar begynte å løpe, og som skyldes sykdom som medlemmet hadde på dette tidspunktet, og som det må antas at medlemmet kjente til, jf. § 19-10. Selskapet har tatt inn en slik karensbestemmelse i den aktuelle forsikringen. Dersom selskapet sannsynliggjør at karensklausulen får anvendelse, er det fri for ansvar.

Forsikrede var sykemeldt da hun ble meldt inn i forsikringsordningen (1.1.13), slik at vilkårene for medlemskap ikke var oppfylt før hun ble 100 % arbeidsfør, dvs. 29.1.13, og spørsmålet er om selskapet har sannsynliggjort at forsikredes sammenhengende uførhet startet før utløpet av toårsfristen, dvs. før 29.1.15.

Det kreves også at forsikrede skal ha vært kjent med symptomene til lidelsen før vedkommende ble medlem av ordning. Etter omstendighetene legger nemnda til grunn at hovedårsaken til forsikredes uførhet er reumatoid artritt, og at forsikrede har kjent til at hun har hatt lidelsen i mange år.

Forsikrede arbeidet 100 % 21.1.13–27.8.13, og var deretter 80-100 % sykemeldt fra 27.8.13 til 6.9.15. Hun mottok arbeidsavklaringspenger 5.8.14-7.9.15. Retten til arbeidsavklaringspenger forutsetter at arbeidsevnen er nedsatt med minst 50 %. Nemnda legger derfor til grunn at forsikrede har vært mer enn 50 % arbeidsufør også i dette tidsrommet.

Forsikrede var deretter tilbake i 100 % stilling 7.9.-16.11.15. Spørsmålet saken reiser er hvilken betydning denne friskmeldingsperioden skal ha for tidspunktet for når forsikredes uførhet skal anses å ha startet. Spørsmålet er behandlet i Ot.prp. nr. 49 (1988-89) s. 152, hvor departementet skriver:

Departementet vil til dette bemerke at når den mellomliggende friskmeldingen viser seg å ha bygget på et sviktende grunnlag, og medlemmet i realiteten må anses for å ha vært sammenhengende ufør, er det dette som også må være avgjørende i forhold til § ... Også uførheten etter den kortvarige "friskmeldingsperioden" må anses å ha inntruffet før to-årsfristens utløp. Departementet finner ikke grunn til å bebyrde lovteksten med en presisering av dette. En annen sak er at det selvsagt kan tenkes situasjoner hvor det rent faktisk kan være tvilsomt om de to uføreperiodene skal betraktes som ett sammenhengende forhold eller om uføreperiode nr. 2 må betraktes som et nytt forhold som selskapet svarer for. Dette er et bevismessig spørsmål som ikke lett lar seg løse gjennom lovgivningen, men som må løses ut fra forholdene i den konkrete sak.

Brynildsen m.fl., Kommentartutgave til Forsikringsavtaleloven, 3. utgave (2014) gjennomgår nemndspraksis på sidene 728-730, og oppsummerer på s. 730 at selv "lange *friskmeldingsperioder* vil etter omstendighetene kunne betraktes som sammenhengende arbeidsuførhet", og at i

"skjønnsutøvelsen vil dessuten en rekke andre momenter enn friskmeldingsperiodens lengde måtte få betydning. Det kan i den forbindelse være naturlig å se hen til sykdommens art, hvor lenge medlemmet har hatt sykdommen, om den har medført hyppige og lange sykmeldinger, prognosen, om det er gjort flere "mislykkede forsøk" på å komme tilbake i arbeid ...".

Nemnda viser til at Nav fastsatte uføretidspunktet til 1.8.13. Forsikredes uførhet skyldes revmatoid artritt, en lidelse som har begrunnet omfattende sykemeldinger i karensperioden. Gitt omfanget av sykemeldinger og ytelser fra Nav pga. denne lidelsen, både i karensperioden og etter perioden med 100 % arbeidsdyktighet i september – november 2015, er nemnda kommet til at det

i denne saken må ses bort fra denne perioden, slik at forsikredes perioder med arbeidsuførhet må ses som et sammenhengende forhold. Selskapet har da oppfylt sin bevisbyrde.

Avgjørelsen er enstemmig.

Finansklagenemnda Persons konklusjon

Selskapet gis medhold.

Ved behandlingen deltok Karin M. Bruzelius (leder), Kaja de Vibe Malling (nestleder), Hege Opheim (nøytralt oppnevnt medlem), Mildrid Felland (selskapsrepresentant), Gro Farestvedt (selskapsrepresentant), Paal Bjønness (forbrukerrepresentant) og Gyrid Giæver (forbrukerrepresentant).